

(Далі буде)

Список використаної літератури

1. Бжезинский З. Великая шахматная доска / З. Бжезинский ; [пер. с англ. Уральской О. Ю.]. — Москва : Междунар. отношения, 1999. — 254 с.
2. Сенченко Н. И. "Novus ordo seclorum", или Путь к глобальной колонии / Н. И. Сенченко. — Киев : КИТ, 2016. — 303 с.
3. Игнатьев А. Н. "Пятая колонна" / А. Игнатьев. — 2-е изд, перераб. и доп. — Москва, 1998.
4. Виноградов А. Тайные битвы XX века / А. Виноградов. — Москва : Олма-пресс. 1999. — 462 с.
5. Широнин В. КГБ—ЦРУ. Секретные пружины перестройки / Вячеслав Широнин. — Москва : Ягуар, 1997. — 288 с.
6. Becker A. S. Managing U.S.-Soviet relations in the 1990s. / A. S. Becker, A. L. Horelick // RAND. R-3747-RC. — January 1989. — 56 с.

Mykola Senchenko**Is there a "deep state" in Russia?**

The seventh issue of the Bulletin of the Book Chamber published an article "Deep states — reality or utopia?", which explored the phenomenon of this phenomenon. them deep state.

It is noted that the "deep state" is not just lobbying, but a shadow government, sometimes more powerful than the real one. As a subject of governance, the "deep state" is a conglomeration of groups focused on fulfilling the main strategic goal, which it considers a priority for the country in which it operates. Often the "deep state" seeks to influence the activities of formal authorities so much that it can paralyze their work in general.

It was found that in the modern Russian Federation, a "deep state" is just being formed, which significantly affects the country's relations with the United States and Ukraine. The task of Russia's "deep state" is expansion: economic, informational, political, military — that is, it has an imperial goal, which it considers the only form of survival of the Russian Federation. Obviously, there are several levels of depth, a certain center and its peripheral circle, influencing politics against the interests of major financial groups and former administrative teams, but the most obvious signs of a "deep state" in Russia are the capture of Crimea and victory in Syria. The Russian imperial project is a historical inevitability, and hence an inevitable Russian "deep state."

Keywords: "deep state"; USSR; capitalism; shadow government; new world order; nationalism

References

1. Bzhezinskij Z. (1999). *Velikaya shahmatnaya doska*. Moskva: Mezhdunar. otnosheniya.
2. Senchenko N. I. (2016). "Novus ordo seclorum", ili Put k globalnoj kolonii. Kiev: KIT.
3. Ignatev A. N. (1998). "Pyataya kolonna". Moskva.
4. Vinogradov A. (1999). *Tajnye bitvy XX veka*. Moskva: Olma-press.
5. Shironin V. (1997). *KGB—CRU. Sekretnye pruzhiny perestrojki*. Moskva: Yaguar.
6. Becker A. S., Horelick A. L. (1989). Managing U.S.-Soviet relations in the 1990s. *RAND. R-3747-RC*, january.

Надійшла до редакції 19 серпня 2020 року

ЖУРНАЛІСТИКА ТА ЗМІ

УДК 378.091.33-028.22-043.5:070-051(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2020.8(289).44-48

Олена Куликова,

кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший викладач кафедри журналістики ХДАК,
e-mail: lenaafan23@gmail.com

Використання інноваційних педагогічних технологій у підготовці журналістів соціокультурного профілю

У статті розглянуто аспекти застосування інноваційних педагогічних технологій у підготовці майбутніх журналістів соціокультурного профілю під час вивчення курсу "Історія журналістики". Освітній процес передбачає проведення занять із використанням традиційних (лекції, бесіди) та інноваційних методів навчання (дискусії, диспути, мозковий штурм, дебати, тренінги, екскурсії до редакцій, радіо- й телестудій, проєктне навчання тощо).

Докладно розглянуто інноваційні методики викладання дисципліни, до яких належать: засоби організаційно-навчальної діяльності; упровадження сучасних педагогічних технологій; підвищення рівня мотивації до навчання; використання аудіовізуальних засобів і комп'ютерних технологій тощо.

Оскільки більшість сучасних студентів виросли в умовах екранної культури, є візуалами й активно користуються сучасними технологіями, викладання у форматі класичних лекцій і семінарів втрачає ефективність. Отже, головну увагу зосереджено на процесі організації інтерактивного навчання з використанням мультимедійних технологій візуалізації інформації, що сприяє узагальненню та аналізу теорії й практики.

Проаналізовано вплив інноваційних педагогічних технологій на формування професійних компетенцій, умінь і навичок у студентів. Підсумовано, що впровадження інноваційних педагогічних технологій у викладання навчальної дисципліни "Історія журналістики" сприяє підвищенню ефективності проведення занять, формуванню комунікативних навичок і вмінь, набуттю досвіду інтерактивної діяльності, діалогічній взаємодії й креативній упевненості.

Ключові слова: інноваційні педагогічні технології; мультимедійні технології; підготовка журналістів; історія журналістики; критичне мислення; професійні компетенції; візуалізація інформації; фасилітація

Постановка проблеми. Інтеграція вищої школи України до загальноєвропейського освітнього простору потребує реформування системи підготовки кадрів згідно з міжнародними вимогами. Водночас в умовах глобалізації та інформатизації медіасфери постає нагальна потреба в журналістах, професійні компетенції яких відповідають запитам сучасного інформаційного суспільства.

Для підготовки компетентних фахівців у навчальний процес доцільно впроваджувати новітні педагогічні методики й продуктивні технології викладання, що стають вагомим складником вітчизняної освітньої системи. Основними перевагами інноваційних методик є те, що вони сприяють підвищенню загальноосвітнього та культурного рівня студентів, збільшенню мотивації до навчання, його активізації й зростанню обсягів засвоєної інформації. Варто зауважити, що з упродовженням у навчальний процес новітніх інформаційних технологій та методик сучасний викладач набуває функцій консультанта, фасилітатора.

До інноваційних технологій належать: засоби організаційно-навчальної діяльності; упродовження сучасних педагогічних технологій; підвищення рівня мотивації до навчання; використання аудіовізуальних засобів і комп'ютерних технологій тощо. Такий освітній процес формує персональний досвід кожного студента, а основна мета використання інноваційних технологій — урахування його інтересів і потреб.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Теоретичні й практичні аспекти впровадження інноваційних навчальних методик у практику вищої школи відображено в наукових працях вітчизняних і закордонних учених, поміж яких І. Доброскок [2], Л. Дудко [3], М. Дяченко [4], Д. Кавтарадзе [6], Н. Заячківська, О. Пехота, А. Кіктенко, О. Любарська [9], В. Коцур, С. Нікітчина, Л. Пироженко, О. Пометун [10], Г. П'ятакова [11], Н. Федоренко [12], К. Бенне, Л. Брандфорд, К. Фопель та інші.

Питання формування професійних компетенцій майбутніх журналістів та особливості журналістської освіти розглядають науковці й практики В. Здоровага [5], Г. Лазутіна, К. Маркелов, І. Михайлин [8], В. Олешко, Є. Прохоров, В. Різун, Л. Світич, Т. Трачук, І. Чемерис, В. Шкляр та інші.

Водночас актуальною залишається проблематика впровадження інноваційних педагогічних технологій у контексті формування професійних компетенцій майбутніх журналістів соціокультурного профілю. Потреба дослідження теоретичних, методичних і практичних засад застосування новітніх освітніх методик, особливостей їх реалізації в навчальному процесі закладів вищої освіти зумовлена й постійними змінами суспільного замовлення.

Основи журналістської професії мають закладатися під час опанування фаху, оскільки сучасна медіасфера потребує висококваліфікованих професіоналів, спроможних інтегрувати теоретичні знання й практичні вміння та навички в цілісну систему, ефективно застосовувати найкращі журналістські здобутки для успішного розв'язання поставлених завдань. Водночас інноваційне навчання — це зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, що ґрунтується

на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості [1].

Мета статті — висвітлення практичних аспектів використання інноваційних педагогічних технологій у підготовці студентів-журналістів соціокультурного профілю на прикладі викладання навчальної дисципліни "Історія журналістики".

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим напрямом підвищення якості засвоєння теоретичних і практичних основ будь-якої дисципліни в сучасних умовах є використання інноваційних технологій, що посилюють мотивацію до навчання, активізують студентів, індивідуалізують освітній процес, розширюють межі самостійної діяльності, урізноманітнюють форми подання інформації та види навчальних завдань тощо. Розглянемо приклади застосування інноваційних педагогічних технологій у процесі викладання навчальної дисципліни "Історія журналістики".

Зазначений курс передбачає ознайомлення студентів зі становленням журналістики та різних її видів від давнини до сьогодення, особливостями цієї професії в різних країнах тощо. Це теоретичний курс, паралельно з яким вивчають і такі, як "Вступ до фаху", "Теорія масових комунікацій" та інші, а отже важливо надавати нові знання, враховуючи міждисциплінарний зв'язок.

Освітній процес охоплює лекційні й семінарські заняття, в межах яких активно використовують різноманітні методи навчання, зокрема пояснювальне-ілюстративний, пошуковий, дослідницький, проблемний, що сприяє формуванню вміння аналізувати, узагальнювати й абстрагувати здобуту інформацію. Регулярне узагальнення вивченого матеріалу, його перевірка й контроль визначають якість викладання та засвоєння.

Семінарські заняття, з якими органічно поєднано лекції, залишаються ефективною формою організації навчання у вищій школі, але змінюються їхні види та наповнення. Лекції у ЗВО розглядають і як метод, і як форму подання матеріалу, позаяк у сучасних умовах це не лише усний виклад предмета, а лекція-екскурсія, лекція-бесіда, лекція-диспут тощо.

Зауважимо, що більшість сучасних студентів зростає в умовах екранної культури, є візуалами й активно користуються сучасними технологіями. Викладання у форматі класичних лекцій і семінарів втрачає ефективність, тому застосовуємо мультимедіапрезентації та інші інноваційні технології. Водночас, враховуючи, що студенти добре обізнані з інформаційними технологіями й програмами, очевидно стає потреба перейти в навчальному процесі від менторства до фасилітації, консультування.

Під час викладання курсу "Історія журналістики" використовуємо різноманітні форми проведення лекційних і семінарських занять. Залежно від мети, лекція може бути вступна, установча, традиційна, завершальна. Найчастіше це лекція-бесіда, оскільки вона допомагає максимально захопити студентів до навчання. Серед сучасних методик у навчальному процесі активно застосовуємо "сторітеллінг", що є ефективним інструментом донесення та закріплення інформації у свідомості слухачів. Подання матеріалу у

форматі історій суттєво спрощує його сприйняття й запам'ятовування [7].

У процесі вивчення сучасних тенденцій журналістики у пригоді стають гостьові лекції. Планом ознайомчої практики передбачено відвідування провідних ЗМК Харкова, як-от радіоплатформи Суспільного мовника України Національної суспільної телерадіокомпанії "Українське радіо. Харків" (найстаріше радіо країни), телеканалів Simon і "Тоніс", пресклубу, прес-служби тощо. Не пропускаємо нагоди запросити знаних українських журналістів чи відвідати заходи-зустрічі з досвідченими представниками медіасфери. Такі заняття мають вагоме значення для формування професійних компетенцій майбутніх журналістів, оскільки вони безпосередньо ознайомлюються зі специфікою й прикладними засадами фаху.

Вербальні, діалогічні методи навчання сприяють розширенню можливостей викладу й засвоєння навчального матеріалу, а також співтворчості викладача та студента. Якщо тема не передбачає семінарських занять, використовуємо лекції-доповіді студентів із презентаціями, що виконані під керівництвом педагога та є частиною самостійної роботи.

Провідне місце в методиці викладання зазначеного курсу посідають індивідуальні й групові види комунікативної та інтерактивної діяльності, зокрема лекції-дискусії, що мотивують до повторення засвоєного матеріалу, пошуку та опрацювання додаткової літератури. Їх варто застосовувати під час вивчення теми "Еволюція професійних та етичних стандартів журналістики", наприклад, викладач може запропонувати студентам для обговорення питання: "Які приклади порушення журналістської етики вам відомі з історії?".

На семінарських заняттях активно використовують такі різновиди дискусій [11]: панельні ("Етично-професійний аспект діяльності журналіста в умовах розвитку масової та формування якісної преси", "Еволюція професійних стандартів журналістики в історії"); дебати ("Якісна журналістика: становлення й сучасний стан") тощо. Так, доцільно організувати дискусію на кшталт телевізійного ток-шоу на тему "Майбутнє телебачення, радіо, друкованих ЗМІ". Дискусія — це форма колективного обговорення, що має з'ясувати істину через зіставлення різних поглядів, правильне розв'язання проблеми. Під час полеміки виявляються різні позиції, а емоційно-інтелектуальний поштовх стимулює бажання активно мислити. Правильно організована дискусія із залученням комп'ютерних технологій мотивує студентів до пошуку потрібних матеріалів.

Важливим елементом навчального процесу є візуалізація інформації. Її динамічне та/або статичне графічне подання сприяє узагальненню й аналізу теорії та практики. У процесі викладання курсу у візуалізованій формі надається достатній обсяг теоретичної інформації, що допомагає сформуванню цілісного уявлення про особливості становлення та еволюції журналістики. Демонстрація мультимедіа-презентацій, схем, таблиць або завдання з їх створення відповідають принципам компактності, системності та логічності й практичній реалізації принципу наочності навчання. Варто зауважити, що візуалізація навчаль-

ної інформації підвищує ефективність діяльності студентів, сприяє активізації їх пізнавальних інтересів і мотивації до навчання.

Завдяки інформатизації процесу викладання курсу "Історія журналістики" наявні такі позитивні тенденції:

- мультимедійні технології привертають увагу студентів до навчального процесу та допомагають краще сприймати й засвоювати теоретичний матеріал;
- посилюється ефективний зворотний зв'язок;
- формується позитивний емоційний клімат.

Важливим складником інтелектуального зростання студентів є розвиток креативного мислення, що допомагає формувати вміння майбутніх журналістів шукати, аналізувати та оцінювати інформацію, розпізнавати сфальшовані відомості й знаходити підтвердження фактам тощо. Наприклад, студентам пропонують проаналізувати, як вирішувалися конфліктні ситуації етичного й професійного характеру в різні часи чи схарактеризувати становлення та розвиток журналістської етики й дотримання професійних стандартів, вплив цензури на журналістику, еволюцію жанру "репортаж" тощо.

Важливою формою інноваційного інтерактивного навчання є тренінги, що пропонують широкі методичні можливості: їх можна поглиблювати, творчо допрацьовувати, обговорювати на лекціях і семінарах. Наприклад, здобуті на лекції відомості щодо формування та розвитку жанру "репортаж" доцільно доповнити відвідуванням тренінгу, присвяченого його еволюції й можливостям у сучасних умовах. Цей формат є ефективним інструментом залучення студентів до процесу навчання та особливим методом здобуття знань. Зокрема, майбутні журналісти охоче відвідують тренінги та майстер-класи, організовані Харківським прес-клубом.

Стимулює активність на заняттях і сприяє творчому розвитку студентів і метод мозкового штурму, що передбачає пошук та ухвалення рішень на інноваційному рівні завдяки вільній генерації ідей усіма учасниками. Методика стимулює використання творчого підходу до розв'язання визначених завдань і проблем та дає змогу якнайповніше розкрити креативні здібності. Головною умовою є відсутність критики. Що більше альтернативних ідей і неординарних пропозицій висловлюватимуть студенти, то оригінальнішими будуть способи вирішення поставленого завдання. Зазвичай метод мозкового штурму реалізують у два етапи: перший передбачає пропозицію ідей щодо розв'язання завдання та їх фіксацію; другий — аналіз корпусу ідей і формулювання кінцевого рішення.

У викладанні курсу використовуємо й технологію проектного навчання, зорієнтовану на здобуття нових знань за допомогою самоосвіти. Упровадженню цієї форми допомагає фасилітація як організація керованого процесу колективного розв'язання проблем у групі.

Використання в освітньому процесі творчих і дослідницьких медіапроектів сприяє формуванню інноваційного середовища розвитку й підвищує мотивацію навчальної діяльності. Робота над проектами допомагає критично мислити, генерувати нові ідеї, здійснювати пошук і працювати з інформацією. Зокрема, студентам

пропонують на основі здобутих знань щодо еволюції друкованих медіа, радіо й телеканалів підготувати презентацію власного друкованого ЗМІ (зазвичай журналу), телеканалу чи телепрограми, подкасту тощо.

Проектний метод використовуємо впродовж викладання дисципліни [11]. У ситуації, коли немає можливості створювати готовий продукт, можна підготувати набір виробничих проблем, варіанти розв'язання яких розглядати на парах (так званий кейс-метод). І проектний, і кейс-метод є інтерактивними й дають змогу наблизити освітній процес до практики та навчити застосовувати набуті знання для вирішення завдань.

Опанування курсу "Історія журналістики" передбачає вивчення найкращих зразків друкованої, радіо й телепродукції, досвіду й творчих здобутків провідних журналістів. Наприклад, студенти у межах самостійної роботи мають прослухати аудіовиставу "Війна світів" у виконанні О. Велса, проаналізувати її, з'ясувати, що можна застосувати в сучасній радіосфері, подкастингу тощо. Щоб урізноманітнити засвоєння навчального матеріалу, активно використовуємо кінопродукцію, зокрема уривки з фільмів, засновані на реальних подіях ("Доброго ранку", "Інсайдер", "Нічого, крім правди", "Секретне досьє" та інші).

Залучення аудіо- й відеоматеріалів до процесу вивчення курсу сприяє:

- формуванню у студентів системи знань з історії журналістики й можливостей використання позитивного досвіду в професії;
- вивченню аспектів діяльності провідних періодичних видань;
- творчому осмисленню досвіду минулого;
- засвоєнню етичних пріоритетів журналістської діяльності;
- прогнозуванню подальшого розвитку журналістики на основі знання її історії та еволюції.

Під час проведення занять застосовуємо активні методики, засновані на проблемних, ігрових та інших продуктивних формах навчання. Це розвиває критичне мислення, стимулює креативні здібності, активізує комунікативні й дослідницькі вміння студентів.

Отже, лекційні та семінарські заняття з курсу "Історія журналістики" побудовані на базі діалогічної взаємодії суб'єктів навчання, завдяки якій формуються професійні компетенції. Застосування діалогових педагогічних технологій допомагає студентам виявляти активність, демонструвати навички ораторського мистецтва тощо.

Обсяг самостійної роботи в межах курсу "Історія журналістики" дає змогу залучити додатковий навчально-інформаційний матеріал. Вона відбувається під керівництвом викладача й формує сталі навички самостійного опрацювання заданих тем, здатність знаходити, аналізувати, узагальнювати, порівнювати, що також сприяє інтелектуальному розвитку студентів.

Значне місце серед видів самостійної роботи посідає підготовка рефератів, доповідей, тез під керівництвом куратора. Зазвичай такі результати сумісної роботи доповнює презентація до тексту. Активно використовують і складання звітів після відвідування журналістських установ. Їх підготовка у супроводі презентацій із подальшим обговоренням покращує запам'ятовування, розвиває ораторські здібності, культуру мовлення, вміння логічно й послідовно висловлювати думки тощо.

Висновки. Методика викладання навчальної дисципліни "Історія журналістики" передбачає проведення занять із використанням традиційних (лекції, бесіди) й інноваційних методів навчання (дискусії, диспути, мозковий штурм, дебати, тренінги, екскурсії до редакцій, радіо- й телестудій, проектне навчання тощо). Новітні технології суттєво допомагають в ефективній організації навчального процесу та створенні комфортних умов для співпраці викладача, який дедалі частіше набуває функцій фасилітатора, і студентів.

Застосування інноваційних педагогічних методик у процесі опанування курсу "Історія журналістики" сприяє підвищенню ефективності проведення занять, формуванню комунікативних навичок і вмінь, набуттю досвіду інтерактивної діяльності, діалогічній взаємодії й креативній упевненості. Методологія організації та впровадження інноваційних підходів у викладання журналістських дисциплін залишається актуальним і перспективним напрямом дослідження.

Використання сучасних форм і методів навчання має важливе значення в умовах інформатизації медіа-простору. Отже, на теперішньому етапі до основних завдань викладача належать:

- підвищення інтересу студентів до дисципліни;
- проведення навчання в інтерактивному режимі; візуалізація матеріалу дисципліни; зв'язок освітнього процесу з практикою;
- формування навичок комунікації, критичного мислення, адаптації до постійних змін тощо.

Список використаної літератури

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. — Київ : Академвидав, 2004. — 352 с.
2. Доброскок І. І. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі : монографія / І. І. Доброскок, В. П. Коцур, С. О. Нікітчина. — Переяслав-Хмельницький : С. В. Карпук, 2008. — 284 с.
3. Дудко Л. А. Роль інноваційних педагогічних технологій у становленні конкурентоспроможних спеціалістів / Л. А. Дудко // Мультиверсум. Філософський альманах. — 2004. — № 39. — С. 1—4.
4. Дяченко М. Д. Концептуальні засади підготовки майбутніх журналістів до професійно-творчої діяльності / М. Д. Дяченко // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2012. — № 4. — С. 9—17.
5. Здоровега В. Підготовка журналістів: погляди збоку і зсередини / В. Здоровега // Про журналістику і журналістів: статті, есе, виступи. — Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. — № 3 (27). — 141 с.
6. Кавтарадзе Д. Обучение и игра: введение в интерактивные методы обучения. — 2-е изд. / Д. Кавтарадзе. — Москва : Просвещение, 2009. — 176 с.
7. Куликова О. М. Сторітеллінг: комунікативний та освітній потенціал / О. М. Куликова // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали Міжнар. наук конф., 22—23 листопада 2018 року. — Харків : ХДАК, 2018. — С. 6—7.

8. Михайлин І. Л. Журналістика як творчість і журналістика як технології / І. Л. Михайлин // Методика викладання історико-журналістських дисциплін і професійні потреби : матеріали секційного засідання. — Київ, 2008. — С. 5—7.
9. Пехота О. М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська. — Київ : А.С.К., 2002. — 255 с.
10. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : метод. посіб. / О. Пометун, Л. Пироженко. — Київ : А.С.К., 2004. — 192 с.
11. Пятакова Г. П. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі : навч.-метод. посіб. для студентів та магістрантів вищої школи / Г. П. Пятакова, Н. М. Заячківська. — Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. — 55 с.
12. Федоренко Н. І. Використання інноваційних технологій у вищій школі як шлях формування професійних компетенцій у майбутніх фахівців / Н. І. Федоренко // Грані. — 2015. — № 6. — С. 103—108. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_6_22. — Назва з екрана.

Olena Kulykova

The use of innovative pedagogical technologies in training of socio-cultural profile journalism students

The article considers aspects of the application of innovative pedagogical technologies in the training of future journalists of socio-cultural profile, while studying the course "History of Journalism". The method of its teaching involves conducting classes using both traditional (lectures, talks) and active innovative teaching methods (discussions, debates, brainstorming, debates, trainings, excursions to editorial offices, radio and television studios, project training, etc.).

Innovative methods of teaching the discipline are considered in detail, which include: means of organizational and educational activities; introduction of modern pedagogical technologies; increasing the level of motivation to study; use of audiovisual teaching aids and computer technologies, etc.

As most modern students have grown up in a screen culture, are visuals and actively use modern technology, teaching in the format of classical lectures and seminars loses its effectiveness. Thus, the main focus is on the process of organizing interactive learning using multimedia information visualization technologies, which contributes to the generalization and analysis of theory and practice.

The influence of innovative pedagogical technologies on the formation of professional competencies, skills and abilities of students is analyzed. It is concluded that the introduction of innovative pedagogical technologies in the teaching of the discipline "History of Journalism" helps to increase the efficiency of classes, the formation of communication skills and abilities, gaining experience of interactive activities, dialogic interaction and creative confidence.

Keywords: history of journalism; innovative pedagogical technologies; multimedia technologies; training of journalists; critical thinking; professional competencies; information visualization; facilitation

References

1. Dychkivska I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii*. Kyiv: Akademydav.
2. Dobroskok I. I., Koczur V. P., Nikitchina S. O. (2008). *Innovatsiini pedahohichni tekhnologii: teoriia ta praktyka vykorystannia u vyshchii shkoli*. Pereyaslav-Xmelnytskyj: S. V. Karpuk.
3. Dudko L. A. (2004). Rol innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnologii u stanovleni konkurentospromozhnykh spetsialistiv. *Multyversum. Filosofskiy almanax*, 39, pp. 1—4.
4. Dyachenko M. D. (2012). Kontseptualni zasady pidhotovky maibutnykh zhurnalistiv do profesiino-tvorchoi diialnosti. *Pedagogika i psykologiya profesijnoyi osvity*, 4, pp. 9—17.
5. Zdoroveha V. (2004). Pidhotovka zhurnalistiv: pohlyady zboku i zseredyny. *Pro zhurnalistyku i zhurnalistiv: statyi, ese, vystupy*, 3 (27), p. 141.
6. Kavtaradze D. (2009). *Obuchenie i igra: vvedenie v interaktivnyie metody obucheniya*. Moskva: Prosveshchenye.
7. Kulykova O. M. (2018). Storitellinh: komunikatyvnyi ta osvittni potentsial. *Kulturolohiia ta sotsialni komunikatsii: innovatsiini stratehii rozvytku : materialy Mizhnar. nauk konf., 22—23 lystopada 2018 roku*. Kharkiv: KhDAK, pp. 6—7.
8. Mykhailyn I. L. (2008). Zhurnalistyka yak tvorchist i zhurnalistyka yak tekhnologii. *Metodyka vykladannia istoryko-zhurnalistskykh dystsyplyn i profesiini potreby: materialy sektsiinoho zasidannia*. Kyiv, pp. 5—7.
9. Pyexota O. M., Kiktenko A. Z., Lyubarska O. M. (2002). *Osvitni tekhnologii*. Kyiv: A.S.K.
10. Pometun O., Pyrozhenko L. (2004). *Interaktyvni tekhnologii navchannia: teoriia, praktyka, dosvid*. Kyiv: A.S.K.
11. Piatakova H. P., Zaiachkivska N. M. (2003). *Suchasni pedahohichni tekhnologii ta metodyka yikh zastosuvannia u vyshchii shkoli*. Lviv: Vyd. tsentr LNU im. I. Franka.
12. Fedorenko N. I. (2015). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnologii u vyshchii shkoli yak shliakh formuvannia profesiinykh kompetentsii u maibutnykh fakhivtsiv. *Hrani*, 6, pp. 103—108. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_6_22.

Надійшла до редакції 23 травня 2020 року

З АРХІВУ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

УДК 002"1921/1923":341.485(477)(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2020.8(289).48-52

Лариса Дояр,
кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник
Державного архіву друку Книжкової палати України,
e-mail: arkhiv@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0789-2462>

Проблема голоду в українських книгодруках 1921—1923 років